

Charakterystyka wybranych pigmentów

BIEL TYTANOWA (ang. titanium white; fr. blanc de titan; nm .Titanweiss; ros. titanowyje bielifa;) Dwutlenek tytanu. Ciepłobiały pigment pozbawiony wszelkich wad. Doskonale kryje, odporny na światło i atmosferę, w oleju schnie przyzwoicie, nieaktywny chemicznie, nietrujący. Do wszystkich technik.

CZERŃ ŻELAZOWA, MARSOWA (ang. black iron oxide; fr. noire de fer; nm. Eisenoxideschwarz; ros. żelaznaja czornaja;) Sztucznie uzyskiwany czarny tlenek żelazowo - żelazawy. Bardzo trwały.

SIENA NATURALNA (ang. raw sienna; fr. terre de Sienne; nm. Siennaerde; ros. sienskaja ziemia;) Naturalna glinka zabarwiona tlenkiem żelaza. Ma żółto brunatną barwę, występuje w kilku odcieniach. Pigment trwały, odporny, półkryjący. Niektórzy producenci zastępują go sztucznie wytwarzanym tlenkiem żelaza o podobnym tonie.

SIENA PALONA (ang. burnt sienna; fr. terre de sienne brulee; nm. gebrante Terra di Sienna; ros. sienskaja ziemia zżonaja) Prażona ziemia sienejska, naturalna lub sztuczna, ma piękną ceglasto-brązową intensywną barwę. Półkryjący, bardzo trwały pigment.

UMBRA PALONA (ang. burnt umber; fr. terre d'umbre brulee; nm. gebrante Umbra; ros. umbra zżonaja) Prażona umbra naturalna. Ma ciepły, ciemnobrunatny kolor. Cechy techniczne takie same jak w przypadku umbry naturalnej.

PALONA ZIEMIA ZIELONA Wyżarzona ziemia naturalna. Pigment w przygaszonych, brunatnożółtych odcieniach. Użyteczny, bardzo trwały, półlaserunkowy.

ZIEMIA ZIELONA (ang. green earth; fr. terre verte naturelle; nm. grüne Erde; ros. zielonaja ziemia) Krzemian glino - magnezowy, zawierający wodorotlenki żelaza. Występuje w naturalnych złożach między innymi w pobliżu Werony i na Cyprze. Pigment ten jest trwały i wszechstronnie odporny. Stosowany w temperach do światłocieniowej podmalówki twarzy.

CZERWONE TLENKI ŻELAZOWE NATURALNE, CZERWIENIE MARSOWE (ang. red iron oxide; mars red; fr. rouge oxide; rouge de Mars; nm. Marsrot; ros. marsowaja krasnaja;) Pigmenty czerwone, składające się głównie z tlenków żelaza, które otrzymuje się przez prażenie żółtych tlenków żelazowych. Występują w różnych odcieniach, od żółto-pomarańczowych do fioletowo-brązowych. Pigmenty te są wszechstronnie odporne, bardzo wydajne i trwałe. Doskonałe do wszystkich technik, sprzedawane pod wieloma nazwami.

RÓŻ ANGIELSKI (ang. Englishred, light red; fr. rouge d'Angleterre; nm. Engelsch rot; ros. Anglijskaja krasnaja;) Kiedyś nazywano tak pewien rodzaj ugru palonego, o odcieniu podobnym do różu indyjskiego, obecnie nazywa się tak wyprażony tlenek żelaza o ceglastym kolorze.

CZERWIENIE KADMOWE (ang. cadmium red; fr. cadmium rouge; nm. Kadmiumrot ros. krasnyj kadmij) Seleno siarczki kadmu, wyrabiane od 1910 roku. Występują w różnych odcieniach pięknej,

intensywnej czerwieni od jasnych oranżowych do chłodnych ciemno purpurowych barw. Są trwałe, odporne na światło i kryjące. Niestety po zmieszaniu z pigmentami zawierającymi miedź lub ołów (błękit górski, zieleń górską, zieleń Veronese'a, biel ołowiową, minia, żółcień neapolitańska) - czernieją. Różni producenci stosują odmienne technologie wytwarzania tych pigmentów, dlatego przed zastosowaniem ich w technice wapiennej należy przeprowadzić test.

CYNOBER (ang. vermilion; fr. vermillon; nm. Zinnober; ros. kinowar;) Siarczek rtęciowy. Znany od starożytności barwnik w kolorze sygnałowej czerwieni. Wytrzymały na wpływy atmosferyczne, ciemnieje z wiekiem pod wpływem światła słonecznego. Wchodzi w reakcje z bielą ołowiową i żółcieniami chromowymi.

ŻÓŁTE OCHRY (ang. yellow ochre; fr. ocre jaune; nm. gelber Ocker; ros. żółtąja ochra) Ziemi naturalne, glinokrzemiany zabarwione wodorotlenkami żelaza. Stosowane od czasów prehistorycznych. Wśród różniących się składem i kolorem złoży najbardziej znane są francuskie, angielskie i bogate w odmiany - rosyjskie. Mają odcień brązowo żółty, występują w tonacji jasnej, średniej lub ciemnej. Niektóre odmiany są złociste lub oranżowe. Pigment trwały, kryjący, wszechstronnie odporny, odpowiedni do wszystkich technik. Pigment zwany ugiem złotym jest zazwyczaj mieszaniną ochry i żółcieni chromowej - dlatego nie jest tak samo trwały.

ŻÓŁCIEŃ CHROMOWA (ang. chrome yellow; fr. jaune de chrome; nm. Chromegelb, Königsgelb; ros. chromoswincowaja żółtąja) Chromian i siarczan ołowiu. Żółte w odmianach - jasne, cytrynowe, średnie i ciemne. Jasne płowieją, ciemne są trwalsze, ale też zmieniają kolor. Dobrze schnie, ale nie można jej mieszać z; ultramaryną, kadmami, zielenią Veronese'a, zielenią górską, błękitem górskim, cynobrem i litoponem. Z błękitem pruskim daje dobre zielenie.

ULTRAMARYNA BŁĘKITNA (ang. ultramarine blue, French blue; fr. outremer; nm. Ultramarin; ros. ultramarin) Kolor, o niezapomnianym, czystym, intensywnym odcieniu. Glinokrzemian sodowy zawierający związki siarki. W średniowieczu uzyskiwany z lapis lazuli - kosztownego minerału sprowadzanego z dalekich stron. Dlatego błękit ten nazwano zamorskim (wł. oltra marina). Od 1826 r. produkowany sztucznie w trzech odmianach kolorystycznych. Pigment otrzymywany przez wypalenie kaolonu i krzemionki z węglanem sodu, siarką i węglem drzewnym dobrze naśladuje dawną farbę. Ma dużą intensywność, dobrze kryje, jest odporny na światło słoneczne i ługi, nie reaguje z innymi pigmentami z wyjątkiem tych, które zawierają związki miedziowe. Jest wrażliwy na kwasy, ałun i wilgoć, co może pojawiać się tzw. chorobą ultramaryny - mętnieniem i bieleniem. Pigment odpowiedni do wszystkich technik - do fresku zaleca się specjalną odmianę produkowaną w Niemczech. Istnieje odmiana zielonkawa i fioletowa. Mieszania ultramaryny z bielą ołowiową to **BŁĘKIT KRÓLEWSKI**, niewątpliwie godny swojej nazwy.

BŁĘKIT KOBALTOWY, KOBALT (ang. cobalt blue; fr. bleu de cobalt; nm. Kobaltblau; ros. kobaltowaja sinaja) Glinian kobaltowy. Produkowany od 1802 roku. Wszechstronnie odporny, błękitny pigment o średniej sile krycia, nadaje się do laserunków.

Na podstawie: Krystyna Zwolińska "Mała technologia malarstwa", Warszawa: Centralny Ośrodek Metodyki Upowszechniania Kultury, 1989.